

ÖKUMENIZMUS

Hiszek az Anyaszentegyházban

„Oikumené” = a görög „oikosz” ház szóból származva a lakott földet jelenti. Az ökumenikus zsinatokon az egész világ püspökei egyetemesen érvényes döntéseket hoztak, melyet mindenki önmagára nézve kötelezőnek tartott. Ökumenikus (vagyis általánosan elfogadott) hitvallásoknak nevezzük az apostoli hitvallást (325) és a nicea-konstantinápolyi hitvallást (381), amelyeket minden keresztény felekezet elfogad.

Az ökumenizmus napjainkban más értelmet nyert: olyan tevékenységek és kezdeményezések összefoglaló neve, amelyeknek célja a keresztények egyetemes egységének helyreállítása. Az utolsó vacsorán Jézus másért már nem is imádkozott. Ez az Ő végrendelete, a legfontosabb kérése eltávozása előtt: „Legyenek mindnyájan egy! Amint te, Atyám bennem vagy, és én tebenned, úgy legyenek ők is mibennünk, és így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem” (Jn 17,21). A keresztények megosztottsága botrány a világ előtt, és sokak számára egy súlyos akadály, amiért nem tudnak hitre jutni. Ezért írja Szent Pál is a pártokra szakadó korintusi Egyháznak: „Testvérek, a mi Urunk Jézus nevére kérlek titeket, **ugyanazt valljátok mindnyájan!** Ne szakadjatok pártokra. Talán megosztott Krisztus?” (1Kor 1,10-13)

Nem nevezhetjük ökumenizmusnak az „ökonómizmust”, ☺ (ami a gazdasági rendre vonatkozó kifejezés) és az ökológiát, (ami a környezetvédelemre vonatkozik). Nem ökumenizmus a nemkeresztény vallásokkal való párbeszéd, mert azt *vallásközi dialógusnak* nevezzük. Az utóbbi időben alakult kisebb (nem katolikus) keresztény közösségeket (ún. szektákat) sem szoktuk emlegetni az ökumenizmussal kapcsolatban. A görög-katolikusokkal pedig már nincs szó ökumenéről, hisz teljes hitbeli, szentségi és szervezeti egységre jutottunk velük. Ők az ortodoxiából tértek vissza a pápával való teljes egységbe.

Az ökumenikus mozgalom a XX. század elején indult, amelynek gyümölcseként 1948-ban, Amszterdamban létrejött az Egyházak Ökumenikus Tanácsa (EÖT), 147 tagegyházzal. A Római Katolikus Egyház mai napig nem tagja hivatalosan az EÖT-nek, de több bizottság munkájában is részt vállal. A II. Vatikáni Zsinat ökumenizmusról szóló határozata (Unitatis Redintegratio /UR/) óta különösen nagy lendülettel vesz részt az ökumenikus törekvésekben a következő három szinten:

1. Teológiai párbeszéd (hivatalos szinten a Vatikáni Egységtitkárságon keresztül);
2. gyakorlati ökumenizmus (közös karitatív és társadalmilag hasznos tevékenységek);
3. lelki ökumenizmus (egységért végzett magán- és közös imádság, kiemelten fontos itt a januári imanyolcad a keresztények egységéért, ami ökumenikus istentiszteleteken (ami gyakorlatilag egy igeliturgia) valósul meg nyolc napon át világszerte).¹

A Római Katolikus Egyház azért maradt ki az EÖT-ből, mert számára nem létezik olyan szó, hogy „egyházak”, vagyis nem tudja elfogadni a „többes számot”. Ezt ugyanis Jézus szándékának ellentmondó dolognak tartja. Katolikus hitünk szerint az ökumenizmus célja az, hogy teljes egyházközösség jöjjön létre, az egység útjában álló akadályokat (belső megújulás és megtérés által) lassan elhárítva minden keresztény gyűljön össze „az egyetlen Eucharisztia ünneplésére” „az egyetlen Egyház egységébe” (UR 4). Dogmatikai szempontból nem nevezhetők egyháznak a protestáns felekezetek, mert nem található meg bennük az apostoli jogfolytonosság, vagyis nincsenek érvényesen felszentelt papjaik (talán az anglikánok között maradhatott jogfolytonosságban álló pap, de ez történelmileg már nehezen tisztázható). Ezenkívül nem őrizték meg az eucharisztikus misztérium értelmét sem sértetlenül (az érvényesen felszentelt papok hiánya és a leszűkített, pl. jelképes Eucharisztia-értelmezés miatt) a maga teljességében, vagyis nincs érvényes Eucharisziájuk. A protestánsok közül a történelmi „egyházakat” *egyházi közösségeknek* vagy *egyház-jellegű közösségeknek* nevezhetjük. Az ortodoxokat *részegyházaknak* nevezi a Katolikus Egyház, mert van ugyan érvényes Eucharisziájuk és apostoli jogfolytonosságban álló felszentelt papjaik, de hiányzik az Egyháznak egy belső alkotó eleme: a pápával való egység. A részegyház szó azt jelenti, hogy ezek az ortodox egyházak fogyatkozást szenvednek. Minden pátriárka a saját pátriárkátusának egyfajta „pápája”, ezért az ortodoxia nem egységes, hanem *autokefál* (különálló fejjel rendelkező) vezetésű részegyházakból áll. Sem az ortodoxokra sem a protestánsokra nem lehet hitelesen azt mondani, amit a hitvallásban imádkozunk, hogy „Hiszem az egy... Egyházat”. Náluk ugyanis hiányzik az Egyház-lét egyik lényegi alkotó eleme: az egységesítő pásztorral, vagyis a pápával való egység. A II. Vatikáni Zsinat, *Lumen Gentium*

---

¹ vö. Dolhai Lajos, Bevezetés az ökumenizmusba 9-13.

kezdetű dogmatikus konstitúciója megfogalmazza, hogy „Az Egyház közösségébe azok épülnek be teljesen, akik Krisztus Lelkét hordozva magukban elfogadják az Egyház egész rendjét, és az üdvösségnek az Egyházban létesített minden eszközét: **a hitvallás, a szentségek, az egyházkormányzat és az egyházi közösség kötelékei** által, vagyis látható szervezetségen át kapcsolódnak össze Krisztussal, aki az Egyházat a pápán és a püspökökön át kormányozza. Nem üdvözl az azonban az, aki beépül az Egyházba, de nem tart ki a szeretetben, így 'teste szerint' megmarad ugyan az Egyház kebelében, 'szíve szerint' viszont nem.” (LG 14) Az Egyház egy test, aminek lelke és látható megjelenése van. Az Egyház-lét hiányos, ha valaki csak szíve szerint kapcsolódik az Egyházhoz, de mint látható működő szervezethez nem kapcsolódik. Akkor is hiányos az Egyház-lét, ha valaki test-szerint van csak itt, de nem áramlik benne ennek a testnek a lelke, vagyis a Szentlélek. Az Egyház gyermekeinek kiváltságos helyzete egyben nagyobb felelősséget jelent. Szigorúbb ítélet alá esünk, ha nem ragyogtatjuk fel hitelesen Krisztus fényét az Egyháztól különvált testvéreink előtt is. A földön vándorló Egyház szükséges az üdvösség/hez, mivel az egyetlen közvetítő, (kell ez ide?) Krisztus az Ő testében lesz jelenvalóvá. Az Egyház és Jézus szavai szerint a hit és a keresztség (mint ajtó, amely által az Egyházba is belép az ember) szükséges az üdvösséghez. „Nem üdvözülhetnek tehát, akik nem akarnak belépni az Egyházba, vagy nem akarnak megmaradni benne, **noha jól tudják**, hogy Isten, Jézus Krisztus által, az üdvösség szükséges intézményének alapította meg a Katolikus Egyházat.” (LG 14).

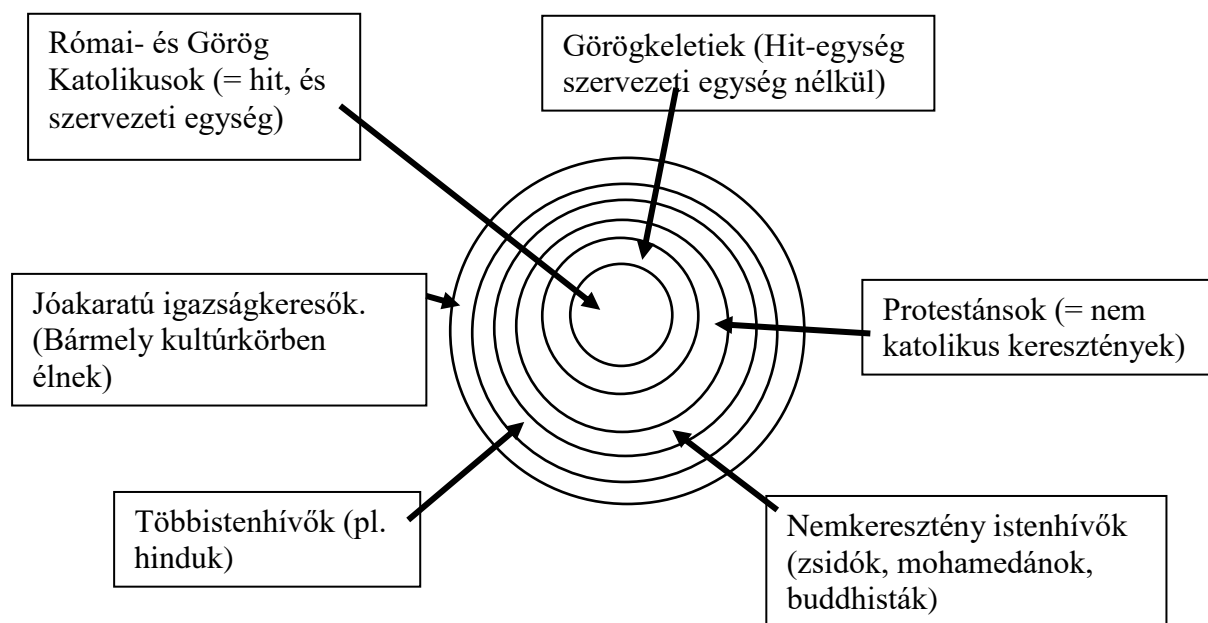
Fontos, hogy csak azokat terheli ez a felelősség, akik már felismerték a Katolikus Egyházat mint az üdvösség szükséges eszközét, vagyis, akik tudva és akarva állnak ellen Isten kegyelmének. Az Egyháztól való elkülönülések és szakadások mögött a történelem során mindkét oldalról közrejátszhattak az emberek bűnei, azonban az egyének felelősségét egyedül csak Krisztus tudja megítélni. „Ámde akik manapság születés útján kerülnek be az ilyen közösségekbe, és e közösségek által részesülnek Krisztus hitében, már nem okolhatók az elkülönülés bűne miatt... **Testvéri tisztelettel és szeretettel zárja szívébe őket a Katolikus Egyház.**” (UR 3.) **A hit és a keresztség által, „már bizonyos – jöllehet nem tökéletes – közösségi kapcsolatba kerültek a Katolikus Egyházzal”.** Akik beleszületnek egy ilyen közösségbe, azoknak nagy része valószínűleg vétlen tudatlanságban van arra nézve, hogy Krisztus az üdvösség szükséges eszközének alapította a Római Katolikus Egyházat. Hiszen ezeknek a közösségeknek az identitása sokszor a Római Egyházzal való szembenállásból született. Mindkét oldalról fennállnak még téves előítéletek. Mára már nem jellemzőek az Egyházra a reformáció kirobbanásakor fennálló bűnös viszonyok, melyeket a reformátorok ostromoztak, , vagy eleve az Egyház tanításának félreértett pontjait támadták. Így ezek nagyrészt okafogyottá váltak. Ugyanakkor sok ponton alaptalanná válhatnak a katolikusok viselkedésének okai is, mikor szeretett testvérekként közeledni próbálunk egymáshoz. Például az Evangélikus Egyházzal aláírt közös nyilatkozat a megigazulás tanáról (1999.) tisztázott egy olyan tantételt, amit a reformáció korában „egyházakat” elválasztó súlyú különbségnek tartottak. Mára azonban világossá vált, hogy létezik egy mindkét fél számára elfogadható helyesen értett értelmezése a megigazulásnak. Az egység útjában sajnos még ezen felül is sok akadály áll.

Az ortodoxia a fent említett hármashól (a hitbeli, a szentségi és a szervezeti egységből) sajnos még nem vállalja a teljes egyházkormányzati egységet, a pápa főségét, bár a hét szentséget és a hitbeli tanítás teljességét őrzi. Emiatt nevezték őket szakadároknak az 1054-es egyházszakadás után. A protestánsoknál a szervezeti egységen kívül különböző mértékben sérült a tanbeli egység, mert a hit tanításának teljességét megcsorbítva adták tovább (pl. szentek tisztelete, holtakért való imádság jelentősége stb.) és a hét szentségből csak a keresztséget őrítették meg sértetlenül és érvényesen. Mégis az Egyház tanítja: „**a Katolikus Egyház látható keretein kívül is szép számban és kiemelkedő módon megtalálható az igazságnak és a megszentelésnek több eleme, melyek mint Krisztus Egyházának saját ajándékai a katolikus egységre sarkallnak.** Meglehetnek azok az alkotóelemek vagy javak, amelyeknek együttese építi és élteni magát az Egyházat: Isten írott Igéje, a kegyelmi élet, a hit, a remény, a szeretet és a Szentlélek többi benső ajándéka, ezeken kívül látható alkotóelemek is. Mindez Krisztustól való, őhöz vezet és Krisztus egyetlen Egyházának tulajdonát képezi.” (UR 3) A Zsinat kijelenti tehát, hogy a különvált testvéreinknél végzett szent cselekmények „megteremthetik náluk is a kegyelmi életet... és ezek a különvált közösségek, ámbár hitünk szerint fogadkozásokban szenvednek az üdvösség misztériumát illetően nincsenek megfosztva jelentőségüktől és súlyuktól. Krisztus Lelke ugyanis nem vonakodik felhasználni őket az üdvösség

eszközéül. Hatékonyságuk éppen a kegyelemnek abból a teljességéből ered, amely a Katolikus Egyházra van bízva.” De „az üdvösség eszközeit hiánytalanul... csak Krisztus Katolikus Egyházában, az üdvösség egyetemes szentségében érhetjük el.” (UR 3). „Jóllehet a Katolikus Egyház az Istentől kinyilatkoztatott igazságoknak és összes kegyelemeszközöknek gazdag birtokosa, tagjai mégsem élnek ezekből kellő buzgósággal.” (UR 4). **Előfordulhat, hogy egy tőlünk különvált keresztény közösség tagja tudtán kívül mélyebben gyökereződik** (jóllehet még annak látható, intézményes keretein kívül) **Krisztus egyetlen Római Katolikus Egyházának misztikus testében** (keresztsége és megélt hite miatt), mint egy gyenge hitű katolikus, aki „test szerint” közöttünk van, de a Lélek köteléke, vagyis „szíve szerint” nem. Az „imádság és más lelki javak közössége (ugyanis)... egy valódi összeköttetés a Szentlélekben; Ő ugyanis adományai és kegyelmei által bennük is munkálkodik megszentelő erejével, és többeket közülük vérük ontásáig megerősített.” (LG 15).

Összefoglalva: A Római Katolikus Egyház magát az üdvösség egyetemes szentségének és az egész emberi nem egysége jelének és eszközének tartja. Mivel hiszi, hogy Isten minden embert üdvözíteni akar és Jézus Krisztus minden ember üdvösségéért halt meg, továbbá vele összekapcsolt, tőle elválaszthatatlan testére, az Anyaszentegyházra bízta az üdvösség művét. Ezért a Katolikus Anyaszentegyház azt vallja magáról, hogy *extra ecclesiam nulla salus*, vagyis ezen az Egyházon kívül nincs üdvösség. Ez nem azt jelenti, hogy látható intézményes keretein kívül nincs üdvösség, hanem azt, hogy **mindenki üdvözülésében az Egyház is, mint Anya közrejátszik**. Ha Krisztus nélkül nincs üdvösség, akkor a Fejtől, Krisztustól elválaszthatatlan test nélkül, vagyis az Egyház nélkül sincs. Mivel sokan önhibájukon kívül nem jutnak el az Egyház intézményes, látható testébe, ezért üdvözülhetnek azok is, akiket szerető szívük, igazságkeresésük és vágyaik láthatatlanul is ehhez a misztikus testhez rendelkeznek. Lehet, hogy nem állt módjukban Krisztusba vetett hitüket kifejezni, mert talán a keresztények hitetlen élete miatt, vagy más okokból nem ismerhették meg hitelesen Jézust, de életük vagy szívük döntése implicit módon (vagyis ebben a döntésben bennfoglalt módon) mégis erre a Krisztusra irányította életüket, még ha tudtukon kívül is. Az Egyháznak tehát van egy látható teste, amely mint élő, egységes szervezet a Katolikus Egyházban áll fenn, mely egyetlen fejhez, Krisztus földi helytartójához kapcsolódik teljes hitbeli, szervezeti és szentségi egységben. De az Egyháznak van egy láthatatlan misztikus teste is. Krisztus misztikus testéhez kapcsolódik minden megkeresztelt ember. Valamennyi megkeresztelt meg van hívva a látható egység teljességére is, de már most valódi, bár részleges kegyelmi egységet élnek meg egymással. Ebben a misztikus testben azok vannak közelebb Krisztushoz, a Főhöz, akik jobban szeretik, követik őt. Még nem tagja ugyan ennek a misztikus testnek, de Krisztus misztikus testéhez, az Egyházhoz van rendelve minden jó szándékú, igazságkereső ember, vallásától függetlenül. Az Egyház önfelfogása szerint tehát mindaz a jó és igaz, amit a Szentlélek Isten bárhol a világon fakaszt, akár a Katolikus Egyház látható keretein kívül, az Krisztus egyetlen Egyházának tulajdonát, javát képezi és az emberiség egységének ösztönzője, valamint a Katolikus Egyház növekvő, látható egységére irányul, azt mozdítja elő.

A nem jogi megközelítés inkább a koncentrikus körök formájában jelzi, az Egyházhoz, illetve Krisztushoz tartozás lépcsőfokait.

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK CSOPORTVEZETŐKNEK:

1. Mit gondoltok, miért félünk más felekezetű keresztény testvéreinktől?
2. Milyen értékeket láttok a különböző keresztény felekezetekben?
3. Mi az ökumenizmus lényege?
4. Mi katolikusok, milyen erősségeket tudunk felmutatni más felekezeteknek?
5. Mivel tudjuk megajándékozni, meggazdagítani őket? És ők, minket?
6. Miért fontos az ökumenizmus?
7. Mik a veszélyei egy rosszul felfogott ökumenizmusnak?
8. Mi a különbség az ökumenizmus és a relativizmus között?
9. Kik az ortodoxok és a protestánsok?

Helyes választörödékek:

1. Mert mások, mint mi, és félünk, hogy támadni, megkérdőjelezni fognak minket... stb.
2. Reformátusok karizmája az Ige, baptistáké a felnőtt megtérő keresztség, pünkösdié a Szentlélek-keresztség központba állítása.
3. Igazságban és szeretetben való egység felé növekedés. Teológiai párbeszédben segíteni egymást, jobban rátalálni Jézus szándékaira és gondolataira, ott is, ahol személyek vagy közösségek kissé eltávolodtak attól a gyakorlatban. A gyakorlati Krisztuskövetés közös, egymást inspiráló megvalósítása velük, pl. szociális téren.
4. Egységes a tanításunk, az egyházszervezetünk, egységesít minket a hét szentség teljessége és tágasságát ad a szentekkel való közösségünk realitása. Központi erősségünk és karizmánk az Eucharisztia. Krisztus testét, Igéjét és áldozatát állítjuk a középpontba és Szűz Mária érzületével közeledünk hozzá.
5. Pl.: Ha az egyik felekezet valamit túlhangsúlyoz, más meg hangsúlytalanná tesz, akkor egymás számára prófétai figyelmeztetés lehetünk, hogy az Evangélium teljességét hirdessük, és ne váljon közösségeinkben hangsúlyát veszítetté annak egyetlen részlete sem (pl. a Szentírás olvasás vagy a Szentlélek Isten szerepe). Mi, pl. a kontemplatív, szemlélődő ima mélységével, misztikusabb istentiszteletünkkel, a szentek tiszteletével, énekeinkkel stb. tudjuk megajándékozni a protestánsokat és a pápával való nagy egység sodró erejének hívásával még az ortodoxokat is. Ők minket Szentírás iránti szeretetükkel, a hit és a megtérés fontosságának állandó hangsúlyozásával, a Krisztusközpontúsággal ragyogó énekeikkel, könyveikkel, Szentírás-magyarázataikkal, szentlelkes lelkesedésükkel stb. tudnak megajándékozni minket.
6. Mert Jézus végrendelete: „egyek legyenek, amint Te Atyám bennem vagy és én tebenned”. Mert botrány a keresztények szétszakadottsága a világ előtt. A muszlim világ egysége ellenében egy megosztott, vérszegény kereszténység nem tud társadalomformáló tényező lenni. Mert Isten Szentháromság: három különböző személy egysége és az Egyházat szentháromságos közösségnek akarja.
7. A szívünk ránő a fejünkre. Hamis *irenizmus* (békülékenység). A nagy szeretet jegyében feladjuk a már felismert igazságot, amelynek képviselőt Jézus ránk bízta. Közömbössé válhat valaki a szentségek vagy szentek, pl. Szűz Mária iránt, vagy amiatt, hogy elkerülje protestánsok gúnyolódását vagy rosszsallását, ezeket szégyelli. Nagy veszély, ha valaki hitközömbösségbe süllyed, és azt gondolja mindegy, hogy a gyerekei katolikusok vagy evangélikusok lesznek, pl. más felekezetűvel kötött házasság esetén. Egy hamis békesség kedvéért lemond arról, hogy katolikusként Szentáldozáshoz vezesse gyermekeit. Ezért kell egyes házasság esetén a katolikus félnek ígéretet tenni az esküvő előtt (protestáns felesége/férje tudára), hogy gyermekeit katolikus módon neveli.
8. Az ökumenizmus nem azt mondja, hogy relativizáljuk a különbségeket és fogadjuk el egymást anélkül, hogy meg akarnánk változtatni, akkor is, ha a másik bűnben vagy súlyos homályban jár. Az ökumenizmus célja: úgy találkozzunk egymással, hogy közben megváltozzunk, és jobban megutáljuk bűneinket, homályunkat, jobban szomjazzuk a krisztusi igazságot, szeretetet és sürgessük az akarata szerinti teljes egységet. A relativizmus semmilyen egységet nem akar, legfeljebb bűnben való egységet. Mindössze abban akar egységet, hogy mindenki szabadon azt tehesse, amit akar, akármit árt is vele magának vagy másnak. Az ökumenizmus ennek az ellentéte. Az őszinte párbeszéd és szeretet által meg akarja szüntetni azt, amivel egymásnak vagy magunknak árthatunk.
9. Az ortodoxok a keleti keresztények, akik 1054-ben kiszakadtak a pápával való egységből. Protestánsok: 1517-ben Luther Márton 95 tételét hirdette ki Wittenbergben egy röpiratban a Római Katolikus Egyház ellen. Ebben már nem csak a pápával való szervezeti egység szüksége kérdőjeleződik meg, mint az ortodoxoknál, hanem a tanbeli egység is. Az ortodoxokat szakadároknak nevezték korukban, Lutheréket pedig eretneknek a kortárs keresztények. Az eretnek szó a gör. herezis = válogatás szóból ered, mert kiválogatták, hogy melyik tantételeket fogadják el az Egyház ősi hitéből és melyiket nem. Ma már katolikus ember nem nevezheti szakadárnak vagy eretneknek a pl. ortodoxnak vagy evangélikusnak (=lutheránusnak) született testvéreinket, mert ők már nem okolhatók a tudatos elszakadás vagy tanbeli elkülönülés bűnével, feltételezve, hogy vétlen nemtudásukban, szent meggyőződéssel igaznak vélik azt, amiben tévednek. Akkor nevezhetnénk eretneknek őket, ha felismernék, hogy mi a teljes tanbeli igazság, melyet Krisztus az Anyaszentegyházra bízott és továbbra is csak a válogatott részeket és önkényes vagy egyenesen hamis értelmezéseket fogadnák el.